

**U okviru Predsjedavanja
Grčke nad Evropskom Unijom**

Svjetska Banka

Međunarodna Konferencija o

**“Održivom Razvoju za Trajan Mir:
Zajedničke Vode, Zajednička Budućnost, Zajedničko
Znanje”**

ATENSKA DEKLARACIJA

**“Akcije na Promociji Održivog Upravljanja nad Pre-
kograničnim Vodnim Resursima u Jugoistočnoj Evropi i
Regionu Mediterana”**

PREPORUKE ZA AKCIJU

6-7 Maj, 2003

**Astir Palace Hotel, Vouliagmeni
Atena, Grčka**

ATENSKA DEKLARACIJA PREPORUKE ZA AKCIJU

Vouliagmeni, Atena, Grčka
7 Maj, 2003

Konferencija je usvojila slijedeću "Atensku Deklaraciju" u pogledu "Zajedničkih Voda, Zajedničke Budućnosti, Zajedničkog Znanja". Deklaracija pruža okvir za dugoročne procese u cilju podrške aktivnostima na saradnji u pogledu upravljanja nad zajedničkim vodnim resursima u Jugoistočnoj Evropi i regionu Mediterana.

I. UVOD

1. Na Svjetskom Samitu o Održivom Razvoju (WSSD) održanom u Johannesburg-u tokom perioda August-Septembar 2002, međunarodna zajednica je prepoznala činjenicu da ukoliko se želi postići zadati cilj održivog razvoja, biti će potrebno nanovo posjetiti, reorijentirati i pojačati napore na međunarodnom, regionalnom i nacionalnom nivou, u cilju promoviranja mirnog i zajednički korisnog upravljanja nad zajedničkim prirodnim resursima. Sigurnost okoliša je srž mirne koegzistencije i saradnje između ljudi. Razvoj diplomatije za okoliš i održivi razvoj može promovirati saradnju na pitanjima okoliša, podržati ublažavanje globalne krize u pogledu voda koja je na obzoru, te doprinijeti smanjenju siromaštva.

2. Predmetni Samit je prepoznao da se u budućnosti može predvidjeti kriza u pogledu voda, udružena sa komponentama kvaliteta i kvantiteta vode. Ista može imati uticaja na svaku sferu življenja, od ekosistema i okoliša, ispravnosti namirnica, zdravlja te ljudskih prava i kulturnog naslijeđa. Takva kriza bi mogla značajno oblikovati unutarnje i spoljnje politike između zemalja koje se nalaze na različitom stepenu ekonomskog razvoja; povećati mogućnost turbulencija u odnosima između zemalja te izazvati konflikte na različitim nivoima. Plan za Implementaciju WSSD-a obuhvata cilj artikuliran u nacionalnom integriranom upravljanju nad vodnim resursima (IWRM), te planove za efikasno korištenje voda koji bi se trebali razviti do 2005 godine.

3. U Jugoistočnoj Evropi i regiji Mediterana, površinske i zemljišne vode se nalaze pod različitim kako prirodnim tako i pritiscima uzrokovanim ljudima. Kako predmetni resursi vrlo često trebaju biti dijeljeni između mnogih korisnika, postoje rizici od sukoba kao i mogućnosti za saradnju i prevenciju sukoba. U cilju obrađivanja predmetnog pitanja i uz Grčko Predsjedavanje Evropskom Unijom, nastupajući kroz Grčko Ministarstvo Spoljnjih Poslova, te zajednički sa Svjetskom Bankom, organizovana je Međunarodna Konferencija o "Održivom Razvoju za Trajan Mir: Zajedničke Vode, Zajednička Budućnost, Zajedničko Znanje" koja se je primarno fokusirala saradnju u pogledu upravljanja nad prekograničnim vodama. Konferencijom je rukovođeno u saradnji sa Grčkim Ministarstvom Okoliša, Planiranja i Javnih Radova.

4. Konferencija je pružila forum, tokom Međunarodne Godine Slatkih Voda, u cilju razmjene naučenih lekcija i identificiranja mehanizama koji bi se mogli koristiti u svrhu povećanja efikasnosti regionalne saradnje, promocije zajedničkih koristi te pomoći u postizanju Ciljeva Milenijskog Razvoja (MDG) i ciljeva zadatih u Johannesburg-u. Organizatoru su

posmatrali ovaj događaj kao pod-regionalni doprinos na pozitivni globalni dijalog u pogledu voda— element izgradnje u kontinuumu Marrakech–Hague–Bonn–Johannesburg–Kyoto— sastanaka na visokom nivou, sa temom upravljanja nad vodnim resursima. Takođe je zabilježena važnost WEHAB pristupa za WSSD, Inicijative Evropske Unije o Vodama i nedavne Ministarske Deklaracije iz Kyoto-a. Ista je bila dizajnirana kako bi pružila ulazne informacije za potrebe Strategije o Održivom Razvoju za Mediteran, a koja bi trebala biti predmetom diskusije na Mediteranskoj Komisiji za Održivi Razvoj (MCSD) u Dubrovniku (14-16 Maj, 2003); Kijevskoj Konferenciji "Okoliš za Evropu" (21-23 Maj 2003); te Samitu G-8 u Evian-u (1 Juni, 2003).

5. Konferencija je poslužila kao platforma u za povezivanje vođa, stručnjaka i predstavnika civilnih struktura iz zemalja Jugoistočne Evrope i regije Mediterana, te u svrhu razmjene naučenih lekcija i identifikiranja mehanizama koji bi se mogli koristiti za povećavanje stepena efikasnosti regionalne saradnje i promoviranja zajedničkih koristi po osnovu saradnje u upravljanju nad prekograničnim vodama. Konferencija je rezultirala usvajanjem Atenske Deklaracije, koja pruža okvir za dugoročni proces podrške aktivnostima na saradnji u pogledu upravljanja zajedničkim vodnim resursima u Jugoistočnoj Evropi i regionu Mediterana.*

II. IZAZOVI – ZAJEDNIČKE VODE, ZAJEDNIČKA BUDUĆNOST, ZAJEDNIČKO ZNANJE

6. Konferencija je istražila izazove artikulirane u potencijalnim međunarodnim i lokalnim sukobima uzrokovanim nedostatkom vode, te neadekvatnost saradnje u upravljanju nad zajedničkim vodama. Ocijenjeni su načini kojima bi učinila zajedničke vodne resurse katalizatorom za saradnju—pružajući mogućnosti za saradnju, umjesto da budu balast razvoju. Takođe je obezbjeđen forum u cilju razmjene naučenih lekcija i identifikiranja mehanizama koji bi se mogli koristiti u svrhu bolje regionalne saradnje i uživanja zajedničke koristi.

7. Konferencija je obradila iskustva u pogledu upravljanja nad prekograničnim vodnim resursima u tri komplementarna područja: upravljanje nad riječnim bazenim; upravljanje nad jezerskim bazenima; i upravljanje nad zajedničkim akviferama-vodozahvatima. Kao dodatno, razmotreni su dugoročni razvojni trendovi, pravni instrumentariji i institucionalni razvoji u predmetnim regionima a koji su za uzvrat povezani sa socio-ekonomskim razvojem koji može imati uticaj u širem smislu na način na koji su programi saradnje za upravljanje nad prekograničnim resursima profilirani. Takođe je prepoznata važnost razvoja resursa za snadbijevanje pitkom vodom, pitanje sanitacije, proizvodnje namirnica, pohrane vode te obnovljive energije. Ekonomske koristi upravljanja nad vodnim resursima i razvojem se smatraju neophodnim za odgovoran rast i smanjenje siromaštva. Vitalna uloga akvatičnih ekosistema i njihov biodiverzitet je dobio dužnu pažnju saglasno važnosti uloge za održivi razvoj i zaštiti prirode.

8. ***Upravljanje Prekograničnim Vodnim Resursima.*** Aktivnosti u pogledu upravljanja prekograničnim vodama su već poduzete na određenom broju lokacija:

* Ova Deklaracija, u formi u kojoj je usvojena, nije bila predmetom formalnih pregovora u okviru uspostavljenih procedura Ujedinjenih Nacija.

- *Dosadašnji napredak.* Iskustva u pogledu upravljanja nad prekograničnim vodnim resursima u Jugoistočnoj Evropi i regionu Mediterana obuhvataju uspješne programe koji su inicirani u širokom spektru uspostave osnova upravljanja nad površinskim vodama i zajedničkim akviferama a koje pružaju modalitete za buduće akcije. Program za Bazen Rijeke Dunav i Inicijativa za Bazen Rijeke Nil, ovaploćuju dobre primjere široko utemeljene saradnje, dok nam primjeri vezani za rijeku Nestos i Ohridsko jezero pružaju primjer uspješne bilateralne saradnje u pogledu upravljanja nad zajedničkim resursima.
- *Glavni izazovi.* Dok je postignut napredak u određenom broju pitanja vezanih za upravljanje nad prekograničnim vodnim resursima unutar dva regiona, predmetne inicijative trebaju biti nadopunjene aktivnostima vezanim upravljanje nad pobočnim prekograničnim riječnim bazenima, prekograničnim jezerskim bazenima i zajedničkim zemljišnim akviferama. U mnogo slučajeva, predmetne aktivnosti bi trebale biti kombinirane sa unaprijeđenim praksama korištenja zemlje te integriranim upravljanjem nad zonama priobalja.
- *Važne veze.* Trebaju se poduzeti mjere u cilju povećavanja stepena napora u ostvarenju održivog upravljanja nad zajedničkim akviferama koje su važna komponenta hidrološkog sistema, posvećujući posebnu pažnju unaprijeđenju pravnog okvira u svrsi upravljanja nad istim. Trebaju se poduzeti prošireni-dodatni naponi u cilju povezivanja upravljanja nad riječnim bazenima i zemljišnim vodama sa zonom priobalja, konzistentni sa integriranim pristupima upravljanju nad resursima.

9. **Zajedničke vode.** Unaprijeđeno upravljanje nad zajedničkim vodama otvaraju mogućnost za dobrobit-korist zemljama koje saraduju:

- *Integrirano Upravljanje nad Vodnim Resursima.* Aktivnosti upravljanja nad prekograničnim vodnim resursima mogu podržati iscrpne akcije u pogledu: politike i planiranja, mjera upravljanja, investiranja različitih po vrsti i opsegu, te institucionalnom jačanju i aktivnostima razvoja kadrova.
- *Preventivne mjere.* Prekogranične aktivnosti, na tehničkom, nivou politika i planiranja, bi trebale obuhvatati preventivne mjere kao što su programi zaštite vode ili planiranja korištenja zemlje u cilju zaštite akvifere zona za snadbijevanje vodom. Procjena uticaja na okoliš bi se trebala pripremiti za potrebe projekata upravljanja nad vodama koji bi mogli imati potencijalno značajan uticaj. Korištenje preventivnih mjera je od kritičnog značaja za odgovor na glavne izazove upravljanja povezane sa postojećim i budućim socijalnim i ekonomskim razvojem, te se u većini slučajeva smatra i najefikasnijom intervencijom sa stanovišta ekonomske isplativosti. Glavne mogućnosti se ogledaju u inkorporiranju takvih mjera za potrebe upravljanja nad vodama, obuhvatajući i prekograničnu dimenziju u kontekstu fizičkog, ekonomskog i procesa planiranja za okoliš. Princip ranog opreza, koji podržava izbjegavanje rizika, može biti korišten kao važan instrument upravljanja.
- *Kurativne mjere.* Korištenje preventivnih mjera bi trebalo biti nadopunjeno pažljivo identificiranim kurativnim mjerama (sa cijenom koštanja) u cilju obnavljanja kvaliteta vode i akvatičnih habitata-staništa, a u formi kao što su investicije u postrojenja za preradu otpadnih voda ili obnovu močvarnih zemljišta. Predmetne intervencije se često moraju poduzeti na fazan način zbog visoke cijene koštanja koje iziskuju, uključujući i operativne troškove, ograničenog pristupa finansijskim sredstvima koje zemlje i zajednice

troškove, ograničenog pristupa finansijskim sredstvima koje zemlje i zajednice imaju u cilju kapitalnih investicija, te finansijskim implikacijama na korisnike u svrsi plaćanja ponovnih troškova.

- *Korištenje ekonomskih instrumenata i podsticaja.* Primjena ekonomskih instrumenata i podsticaja, na nacionalnom i lokalnom nivou, je zabilježena kao instrument za ostvarivanje uspješnog upravljanja nad vodama. Naprijed navedeno obuhvata korištenje realističnih cijena koštanja vode, posebno vode za potrebe poljoprivrede u saglasnosti sa principima "koristiš -plati" i "zagađuješ-plati", i uz korištenje odgovarajućih odredbi za zaštitu siromašnih. Predmetne mjere koje se ogledaju kao izazov tokom implementacije, su neophodne u cilju internaliziranja vrijednosti vode i reduciranja spoljnog faktora koji podržava neracionalno i rastrošno-nekorisno korištenje vodnih resursa.
- *Zaštita vode i upravljanje nad potražnjom.* Balansiranje između natjecateljski orjentiranog korištenja vode predstavlja glavni izazov. Odgovarajuće educiranje i aktivnosti javne upoznatosti u kombinaciji sa širokim opsegom tehničkih intervencija-obuhvatajući tehnologije i prakse zaštite vode i odovarajuće, pažljivo recikliranje i ponovna upotreba ispravno prerađene otpadne vode- zajedno sa ekonomskim instrumentima kao što su uspostavljanje cijena i podsticaja, će se efektivirati u zaštiti vodnih resursa i promociji upravljanja nad tražnjom između svih glavnih grupa korisnika.
- *Porječje i upravljanje nad poplavama.* Upravljanje i zaštita nad porječjem i jezerskim bazenima te akviferim područjima za vodosnabdijevanje ostaje važno područje za prekograničnu saradnju. Upravljanje nad poplavama, posebno u Jugoistočnoj Evropi, predstavlja glavni izazov i mogućnost za takvu vrstu saradnje, putem koordiniranih akcija kao što su predviđanje, nadzor i sistemi ranog upozorenja, kombinirani sa odgovarajućim mjerama upravljanja.
- *Upravljanje nad ekosistemom i zaštita močvarnog zemljišta.* Upravljanje, zaštita, obnova akvatičnih staništa i njihovog biodiverziteta, posebno močvarnog zemljišta, se sve više prepoznaju kao isplative preventivne i kurativne mjere za upravljanje nad vodama na prekograničnom nivou; primjer takvih mjera obuhvata uspostavljanje zaštićenih područja i obnovu degradiranog stanja močvarnog zemljišta. Na cijelom području Jugoistočne Evrope i regije Mediterana, široki spektar akcija može biti poduzet u cilju zaštite predmetnih vrijednih ekosistema te se može osigurati njihovo visoko pozicioniranje u pripremi projekata upravljanja. U procesima planiranja i alokacije voda, treba se prepoznati okoliš kao prioritetna kategorija.

10. **Zajednička budućnost.** Efikasno upravljanje nad prekograničnim vodama je važan element zajedničke budućnosti:

- *Uloga diplomatije.* Konferencija je zabilježila da diplomatija u pogledu okoliša može biti kamenom temeljcem za pro-aktivan pristup kao i politički instrument u cilju olakšavanja dijaloga između ljudi, te nadalje, može doprinijeti međunarodnoj i regionalnoj saradnji u cilju podrške održivom razvoju i izbjegavanju sukoba. Prepoznato je da takva vrsta diplomatije, na različitim nivoima i uz korištenje različitih mehanizama, može promovirati interese i perspektive u pogledu okoliša, na srednjoročnoj i dugoročnoj osnovi. Isto tako može pomoći u formuliranju i pregovorima o bilateralnim i multilateralim sporazumima u pogledu prekograničnih voda, unutar okvira šireg spoljno-političkog konteksta.

- *Ključni resursi za održivi razvoj i odgovoran rast.* Efikasno upravljanje prekograničnim vodnim resursima je neophodno na globalnom nivou te je od esencijalnog značaja održivi razvoj u Jugoistočnoj Evropi i regiji Mediterana. Trebale bi se poduzeti akcije na koordiniran način na regionalnom, nacionalnom i lokalnom nivou od strane različitih strana učesnica u cilju obezbjeđenja dugoročne sposobnosti da ovi zajednički resursi budu u funkciji humanog i prirodnog korištenja na kompatibilan način. Upravljanje vodama je stup za odgovoran rast i pristup razvoju koji poprima narastajuću podršku jer kombinira ekonomski rast sa socijalnom jednakošću uz socijalnu održivost i održivost okoliša.
- *Promjene u pristupu i ponašanju.* U cilju pružanja odgovora na izazove u upravljanju nad vodama u Jugoistočnoj Evropi i regiji Mediterana, biti će potrebno ostvariti promjenu u javnom pristupu i ponašanju. Upravljanje nad predmetnim zajedničkim resursima mora dati težište na profiliranje održivosti u korištenju putem uključenja građana i organizacija civilnih udruženja, čineći njihovo korištenje vode bitnim pitanjem za iste.
- *Građenje konsenzusa.* Procesi korišteni za razvoj, planiranje i implementaciju prekograničnih aktivnosti u pogledu upravljanja nad vodama, pružaju mehanizme u cilju podrške postizanju konsenzusa za zajedničke ciljeve održivog razvoja. Aktivno i svrhovito učešće širokog broja i opsega učesnika će doprinijeti razvojnom konsenzusu u pogledu mnogih aspekata te će olakšati njihovu provedbu na terenu.
- *Predanost ka podršci.* Politička predanost i javna podrška su neophodni za uspješno upravljanje nad površinskim i resursima zemljišnih voda kako na nacionalnom tako i na prekograničnom planu. Vrijeme i strpljivost su neophodni za ovakve programe upravljanja, a posebno za one fokusirane na obnovu koja iziskuje duži vremenski period za postizanje vidljivih rezultata uz kontinuirane napore.
- *Mobilizacija resura.* Realizacija efikasnog upravljanja nad vodnim resursima na prekograničnim, nacionalnim i lokalnim nivoima će zahtijevati porast opsega finansiranja u svrhu obnove postojeće infrastrukture i razvoja nove infrastrukture. Opseg potražnje za investicijama, čak i sa uspješnim programima upravljanja nad tražnjom i zaštitom će zahtijevati: finansiranje od strane nacionalnih i lokalnih vlada; učešće međunarodnih finansijskih institucija i donatora; te inovativne pristupe finansiranju, kao što su to Partnerstvo Javnog i Privatnog Sektora (PPP) te sistem (BOT) Izgradi, Vodi, i Transferiraj, uz uključenje privatnog sektora.
- *Široko uspostavljeno partnerstvo.* Iskustva unutar Jugoistočne Evrope i regije Mediterana kao i iz ostalih područja su identificirala kritičnu potrebu za razvojem široko uspostavljenog partnerstva u cilju uspješnosti u saradnji na rješavanju pitanja prekograničnog upravljanja nad vodama kao ključnog elementa održivog razvoja. Važno je da takvo partnerstvo bude inkuzivno te da pruža mogućnost za različite oblike učešća, obuhvatajući i organizacije, grupe i pojedince, koji bi mogli doprinijeti njihovim sposobnostima i iskustvom razvoju, implementaciji i postizanju zadatih ciljeva upravljanja nad vodama.

11. **Zajedničko znanje.** Razvoj, diseminiranje-raspodjela i primjena zajedničkog znanja nam pruža osnovu za transfer i primjenu iskustava između učestvujućih strana te olakšava identifikaciju i upravljanje nad postojećim i pitanjima u izrastanju:

- *Značajne mogućnosti.* Postoje značajne mogućnosti za razvoj, diseminaciju i primjenu znanja kako u pogledu upravljanja nad prekograničnim resursima tako i na polju šireg pravnog, ekonomskog i socijalnog plana, u kojem se resursi mogu koristiti kako od strane ljudi tako i prirode. Bilježi se različitost institucija na koje se odnose predmetna pitanja u Jugoistočnoj Evropi i regiji Mediterana a može se postići puno veća korist iz njihovih raspoloživih sposobnosti.
- *Ekonomska i socijalna dimenzija.* Upravljanje nad prekograničnim vodnim resursima zahtijeva puno prepoznavanje kompleksnih veza sa planskim i neplanskim ekonomskim i socijalnim razvojem. Pristupi korišteni za potrebe planiranja i upravljanja aktivnostima u pogledu prekograničnih voda u dva regiona mogu imati veće koristi ukoliko u njima budu učestvovala grupe i pojedinci sa sposobnostima i iskustvom koje će nadopuniti one koji po tradiciji učestvuju u rješavanju predmetnih pitanja.
- *Narastajući trendovi.* Konferencija je zabilježila važnost prepoznavanja i obrađivanja narastajućih ekonomskih i socijalnih trendova u identificiranju, planiranju i implementaciji aktivnosti za potrebe upravljanja nad prekograničnim vodama. Dinamična priroda rasta populacije u mnogim područjima, značajno opadanje prirasta u drugim područjima, promjene u fizičkoj raspoređenosti populacije, te ekspanzija tražnje u rapidno narastajućim zajednicama lociranim na obalama, svi oni nam pružaju primjere glavnih izazova sa kojima se susreću planeri i upravitelji vodnih resursa na nacionalnom i prekograničnom nivou.
- *Klimatske i hidrološke varijabilnosti.* Narastajući trend u pogledu upravljanja prekograničnim vodama je klimatski i hidrološki varijabilan, a što predstavlja novi nivo u kompleksnosti za potrebe nadzora, izvještavanja, planiranja i upravljanja. Naprijed navedeni faktori kojima je potreban studiozniji pristup kao i dokumentiranje, doprinose promjenama u zahtjevima za upravljanjem nad porječjem. Oni se takođe efektiraju na sušu i upravljanje nad poplavama, te doprinose dezertifikaciji, eroziji zemlje, uništenju staništa te gubitku biodiverziteta koje je već pogodilo određeni broj zemalja.
- *Pravni instrumenti.* Korištenje pravnog instrumentarija u formi globalnih i regionalnih konvencija, bilateralnih i multilateralnih sporazuma i ostalih formi će nastaviti da pruža okvir za saradnju u oblasti upravljanja nad prekograničnim vodnim resursima te će biti kontinuirano prilagođeni izrastajućim potrebama zemalja koje saraduju. Široki opseg aktivnosti vezanih za upravljanje i planiranje u predmetnoj oblasti ipak može biti iniciran unaprijed, odnosno prije nego li pravno obvezujući instrumenti budu predmetom pregovora i sporazuma između strana saradnica.
- *Uključenje novih učesnika u pitanjima prekogranične prirode.* Veze između inostrane i domaće politike donose nam nove učesnike. U cilju pružanja adekvatnog odgovora na globalne i regionalne prijetnje na stanje okoliša, uključujući i one koje se odnose na vodne resurse, diplomatija u pogledu okoliša zahtijeva neprecedentni stepen saradnje između vlada, međunarodnih agencija, privatnog sektora te široke palete civilnih organizacija. Takođe se poziva na interdisciplinarni pristup, pristup koji prevazilazi obuhvat tradicionalne diplomatije.
- *Institucionalno jačanje i izgradnja kapaciteta (nadgradnja).* U Jugoistočnoj Evropi i regiji Mediterana, postoji značajna potreba za institucionalnim jačanjem i izgradnjom ka-

paciteta u cilju pružanja odgovora na izazove i mogućnosti iznjedrene upravljanjem nad prekograničnim vodama. Predmetne aktivnosti mogu uzeti različite forme te bi iste trebale biti direktno povezane na sveukupni razvoj institucija, infrastrukture i kadrova kako je to široko definirano na lokalnim, nacionalnim i prekograničnim nivoima.

- *Programi saradnje u pogledu nadzora.* Razvoj programa saradnje u pogledu nadzora je često bio prvi korak u saradnji, te je pružio važan mehanizam za izgradnju povjerenja kao i osnovu za strukturiranu razmjenu informacija. Nadzor je bio uspješno korišten u cilju evaluiranja trendova u pogledu kvantiteta i kvaliteta vode, akvatičnih staništa, te je pružio osnov za dizajniranje i prilagodbu akcija vezanih za prekogranično upravljanje. U nekoliko slučajeva, također je pružio važne informacije u pogledu upravljanja nad poplavama i hitnim situacijama.
- *Educiranje u pogledu voda i javna upoznatost sa materijom.* Podrška educiranju u pogledu voda i javna upoznatost sa materijom je od esencijalnog značaja za uspješno javno razumijevanje i podršku programima prekograničnog upravljanja nad vodama. Napori u naporijed navedenom pravcu treba da idu dalje od same uloge učitelja, te treba da uključe aktivnosti širokog spektra strana učesnica. Naprijed navedene aktivnosti bi mogle biti poduzete u kontekstu Dekade Ujedinjenih Nacija o Obrazovanju za Održivi Razvoj (2005-2014).

III. PREPORUČENE AKCIJE U CILJU PROMOVIRANJA ODRŽIVOG UPRAVLJANJA NAD PREKOGRANIČNIM VODNIM RESURSIMA U JUGOISTOČNOJ EVROPI I REGIJI MEDITERANA

12. Cilj preporučениh akcija je da se realizuju i prošire značajne mogućnosti koje postoje na području Jugoistočne Evrope i regije Mediterana u pogledu saradnje na pitanjima upravljanja nad prekograničnim bazenima rijeka, jezerskim bazenima i zajedničkim akviferama. Preporučene akcije su razvijene u cilju stvaranja osnove za strateško partnerstvo te su direktno povezane sa seriom pozitivnih, planiranih i potencijalnih aktivnosti podržanih od strane nacionalnih i lokalnih vlada, Evropske Unije, međunarodnih i regionalnih organizacija, međunarodnih finansijskih institucija, bilateralnih donatora, organizacija civilne provenijencije i ne-vladinim organizacijama. Preporučene akcije imaju za cilj da podrže napredak održivog ekonomskog razvoja, socijalni razvitak i smanjenje siromaštva, kao i da budu mjere za promoviranje mira i sigurnosti.

IV. DEŠAVANJA NAKON KONFERENCIJE

13. Zaključci i preporuke Konferencije bi trebali biti predstavljeni u okviru Grčkog Predsjedavanja Evropskom Unijom na slijedećim sastancima-sesijama:

- MCSD Sastanak sa temom "**Strategija Održivog Razvoja za Mediteran,**" koji se treba održati u Dubrovniku, Republika Hrvatska, na dane od 14-16 Maja, 2003;
- "**Okoliš za Evropu**" **Ministarska Konferencija** koja se treba održati u Kiev-u, Ukraina, na dane od 21-23 Maja, 2003; i
- **Samit Grupe G-8,** koji se treba održati u Evian-u, u Francuskoj 1. Juna, 2003.

Također se trebaju poduzeti aranžmani da se preporuke sa Atenske Deklaracije prenesu dalje kao element koji će biti u funkciji tokom Italijanskog Predsjedavanja Evropskom Unijom koje stupa na snagu u Julu 2003.

Preporuke za akciju

Preporuka broj 1.

Razvoj diplomatije za potrebe Okoliša i Održivog razvoja.

Preporuka je da se poduzmu mjere koje će podržati razvoj "Diplomatije za Okoliš i Održivi Razvoj" kao sredstvo za unaprijeđenu saradnju na svim nivoima inostrane i unutrašnje politike, između vlada, međunarodnih agencija, privatnog sektora te široke palete institucija civilnih društava i ne-vladinih organizacija. Takva vrsta diplomatije će biti posebno korisna u pogledu upravljanja nad prekograničnim riječnim bazenima, jezerskim bazenima i zajedničkim akviferama. Uloga diplomatije bi trebala prevazilaziti tradicionalno determinirano usredotočenje na izbjegavanje sukoba i upravljanje nad kriznim situacijama, postajući napredan instrument za olakšavanje pravnih, tehničkih i upravljačkih intervencija za potrebe upravljanja nad prekograničnim vodama u okviru različitih nivoa. U tom smislu, Grčko Ministarstvo Spoljnjih poslova predlaže da pokrene inicijativu, sa ostalim partnerima, u cilju istraživanja korisnosti takvog pristupa u praksi na području Evropske Unije, te u Jugoistočnoj Evropi i regiji Mediterana.

Preporuka broj 2.

Program Upravljanja Prekograničnim Riječnim Bazenom i Jezerskim Bazenom u Jugoistočnoj Evropi.

Preporuka je da se razvije *Program Upravljanja Prekograničnim Riječnim Bazenom i Jezerskim Bazenom u Jugoistočnoj Evropi* kao slijedeća aktivnost nakon Atenske Konferencije. Ovaj program bi se gradio na implementacionom procesu Direktiva za Okvir Voda Evropske Unije, te bi dopunio i koristio lekcije iz pozitivnog Programa za Bazen Rijeke Dunav i Projekta Zaštite Ohridskog Jezera. Također bi se fokusirao na nizove riječnih bazena koji su pozicionirani južno u odnosu na Dunavski bazen, koji otiče u Jadransko, Egejsko, Crno i Jonsko more, te nizu jezerskih bazena lociranih u predmetnom području. Program bi trebao pomoći zemljama u predmetnom regionu, a u saradnji sa relevantnim imaćima udjela u procesu, da se sačini nacrt IWRM-a i planovi za efikasno korištenje vode za sve glavne riječne bazene, te bi uključivao spektar komplementarnih intervencija za pojedine rijeke i jezerske bazene, praćen koordinacionim mehanizmima koji omogućavaju razmjenu iskustava i informacija stečenih iz provedbe određenih aktivnosti. Predloženo je da ovaj program bude razmotren kao element Mediteranske Komponente Inicijative za Vodu Evropske Unije, te za podršku od strane ostalih međunarodnih i nacionalnih izvora.

Preporuka broj 3.

Program Upravljanja nad Zajedničkim Akviferom Mediterana.

Preporučeno je da se razvije **Program Upravljanja nad Zajedničkim Akviferom Mediterana** u cilju povezivanja postojećih-pozitivnih programa a u svrhu: olakšavanja šire razmjene informacija o planiranju, upravljanju i iskustvima u implementaciji; procjene interakcije akvifera i površinskih voda; razvoja mehanizama za iniciranje saradnje na dodatnim zajedničkim akviferama po osnovi -svaki slučaj zasebno; te obezbjeđenju sredstava za razvoj i diseminaciju informaciju o naučenim lekcijama i dobrim praksama. Program bi imao vrijednu ulogu u podcrtavanju važnosti održivog upravljanja nad zajedničkim akviferama; znanje stečeno u Mediteranu bi se moglo iskoristiti za potrebe ostalih regiona koji imaju manje iskustva u pogledu ovih kritičnih tačaka. Predloženo je da ovaj program bude razmotren kao element Mediteranske Komponente Inicijative za Vodu Evropske Unije te za podršku od strane ostalih međunarodnih i nacionalnih izvora.

Preporuka broj 4.

Procjena Regionalnih i Nacionalnih Okvira u Cilju Implementacije Integriranog Upravljanja nad Vodnim Resursima.

Preporučeno je da komparativna procjena bude sačinjena od regionalnih i nacionalnih okvira za implementaciju IWRM-a u zemljama Jugoistočne Evrope i regije Mediterana. Ova komparativna procjena bi trebala sačiniti pregled statusa politika, pravnih, upravljačkih i tehničkih okvira kako za prekogranični tako i za nacionalni nivo primjene IWRM-a. Procjena bi trebala ugraditi posebnu referencu u odnosu na Smjernice IWRM-a sačinjenog od strane Globalnog partnerstva za Vode i "Direktive za Okvir Voda " Evropske Unije. Referenca bi se također trebala povući i u odnosu na UNECE Konvenciju o Zaštiti i Korištenju Prekograničnih Vodnih tokova i međunarodnih jezera. Također bi trebala identificirati akcije koje bi se mogle poduzeti utemeljene na saradnji i ili/ pojedinačno, kako bi se odgovorilo na bolji način IWRM-u u pogledu programa planiranja i upravljanja. Element procjene bi bila identifikacija naučenih lekcija i dobrih praksi u primjeni Direktive za Okvir Voda Evropske Unije i IWRM-a u dva predmetna regiona. Obuhvatilo bi se i ispitivanje mjera upravljanja resursima korištenih za slatke vode, obale i marine.

Za više informacija, molimo Vas da se obratite na sljedeću adresu:

GWP-Med Secretariat

c/o MIO-ECSDE

28, Tripodon str., 10558 Athens, Greece

T: +30210-3247490, -3247267, F: +30210-3317127

E-mail: secretariat@gwpmed.org

Web site: www.gwpmed.org